

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξωτε-
ρικό φρ. χρ. 10

20 λεφτά τὸ φύλλο λεφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κδόκια τῆς Πλατείας Συν-
τάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν,
Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ
ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπω-
λεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια),
στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐστίας» Γ. Κολάγου.

Στὸν Πειραιᾶ: Καπνοπωλεῖο Γ. Σηροῦ, ὁδ. Βου-
δουλίνας ἀρ. 1, σιμὰ στὴν Τροῦμπα.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μὲ προστά κ' εἶναι ἐνός
χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΤΟ ΚΑΚΟ

Ἐγινε πιά πούγινε, θὰ πεῖτε ὅσοι διαβάσετε
τὰρθρα γιὰ τὸν καινούριο ἐκπαιδευτικὸ νόμο
ποὺ ἀρχίζουμε νὰ δημοσιεύουμε ἀπὸ σήμε-
ρα, τὸ κακὸ ἔγινε πούγινε καὶ καμιά γιατρεία δὲ
σηκώνει. Καὶ δὲν ἔχετε ἄδικο. Ἀφοῦ τὸ νο-
μοσχέδιο ψηφίστηκε κ' ἔγινε νόμος καὶ ἀφοῦ ὁ
νόμος ἐφαρμόστηκε κιόλας, τί ὠφελοῦνε τὰρ-
θρα κ' οἱ διαμαρτυρήσεις; Κάτι ὠφελοῦν καὶ
αὐτά. Δείχνουν πόσο μεγάλο εἶναι τὸ κακὸ,
φωτίζουν τὸ ζήτημα, ἀνοίγουνε μάτια καὶ ὁ
θεὸς νὰ δώσει νὰ ζωντανέουν καὶ χέρια νε-
κρωμένα, ἀφοῦ ἀποδείχτηκε πιά τρανὰ πὼς
ἐδῶ στὸν τόπο μας μονάχα τὰ ζωντανὰ χέρια
ἀκούγονται καὶ γίνονται σεβαστά.

Ἄν οἱ δασκάλοι δὲν εἶχαν ξυλιασμένα τὰ
χέρια τους, ἂ σηκώνοντοσαν καὶ αὐτοὶ καθὼς
σηκωνθήκανε οἱ ταχ. καὶ τηλ. ὑπάλληλοι, ἂν
τρίζανε λίγο τὰ δόντια τους, τὸ ὁλέθριο γι'

ράποντο θὰ ἦχε, καὶ πρέπει νὰ τὴν παρηγοράτε, ἀπο-
κρίθηκα σὰν σοβαρὸς δάσκαλος.

—Κανένα πρᾶπονο δὲν ἔχω, μόνε θὰ ἤθελα νὰ
ζήσω λίγο στ' ἀνοιχτά, στὴ μεγάλη ζωὴ ποὺ ἔζησα
παιδοῦλα σὰν ἡμουνα. Θὰ ἤθελα ἀκόμα νὰ γυρίσω στὸ
ἀκρογιάλι μου καὶ νὰ τρέξω μὲ ξεπλεγμένα τὰ μαλ-
λιά... Τὸ πρᾶπονό μου εἶνε πὼς κλείστηκα ἐδῶ,
σὰν ἔρημη, χωρὶς ἐλπίδες, καὶ πόθο κανένα. Ὑστερα
τόσον καιρὸ ποὺ εἶχαμε νὰ ἰδοῦμε ἄνθρωπο ὅπως
ἐπᾶς, ποὺ νὰ μπορεῖ κανένας νὰ μιλήσῃ καὶ νὰ εἰπῇ
δύο λόγια. Ὡ, νὰ ξέρατε τί βρᾶσανο εἶνε ἡ στένεψη
τῆς ζωῆς ἐδῶ, καὶ πόσο μὲ στενοχωρεῖ νὰ βλέπω
πάντα τὰ ἴδια πρόσωπα ποὺ αἰώνια κλαῖνε...

—Τί σὰς γνοιάζει; Σεῖς μπορεῖτε νὰ ζήστε
στὴ φωλιά σας. Μέσα στὸ σπιτάκι σας εἶνε τόσο
γαληνεμένη ἡ ζωὴ, τόσο μυστική.

—Σὰν τὸ πιστεύετε, εἶπες μὲ φωνὴ σιγαλῆ.

—Τί ὅχι; σοῦ ἀποκρίθηκα σὰν ξαφνιασμένος.

—Τὴ γαλήνη τὴ βλέπετε ἀπόξω. Ἐμπᾶτε
μέσα καὶ θὰ ἰδῆτε πὼς τὸ ρολοῖ ποὺ ἀκούτε δὲν
εἶνε καὶ τόσο καλὸνχο, σάμπως θὰ τὸ νομίζετε.

—Ἀς ἀφήσουμε, σοῦ ἀπάντησα μὲ πίκρα,
αὐτὴ τὴν κουβέντα, γιατί! θαρρῶ πὼς πολὺ ἀλλά-
ξατε ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ σὰς ἔφησα καὶ φυγα γιὰ
τὴν Ἀθήνα, τρεῖς χρόνια τώρα...

—Ὅχι γώ. Κάτι ἄλλο ἀλλάζει πάντα ὁλό-
γυρά μας, καὶ κάτι πάντα θὰ λείψῃ μέσα μας. Ξέρω

αὐτοὺς νομοσχέδιο δὲ θὰ περνοῦσε τόσο πανη-
γυρικά καὶ δὲ θὰ γενότανε τόσο σιδηροδρομικά
καὶ νόμος τοῦ Κράτους. Μὰ οἱ δασκάλοι πε-
ριορίστηκανε σὲ πλατωνικὲς διαμαρτυρήσεις, σὲ
διακονιάρικα παρακάλια, σὲ ἀναιμικά ὑπομνή-
ματα, σὲ πρᾶματα δηλ. ποὺ γιὰ δῶ ἀπὸ καιρὸ
μπαγιατέψανε, καὶ γι' αὐτὸ ἀνεβήκανε σὰν ἄ-
κακα ἀρνιά στὴν καρμανιόλα, ποὺ γιὰ δαύτους
στήθηκε, χωρὶς κανένα νὰ συγκινήσουνε.

Μὰς λένε σήμερα πὼς ὁ καινούριος νόμος
χιτυπάει κατάκαρδα τὸ λαὸ καὶ τὸ πιστεύουμε.
Μὰ ἐμεῖς ὁ λαὸς τί φταῖμε ἂ δὲν κουνιθῆκα-
με ὅταν εἶταν καιρὸς, ἀφοῦ ἡ ἀφεντιά τους
ποὺ θὰ μᾶς ἤλεχτοῖζανε καθήσανε μὲ σταυ-
ρωμένα τὰ χέρια; Ἐδῶ σὲ λογαριάζουνε μο-
νάχα σὰ σὲ βλέπουνε ζωντανό· τοὺς ψόφους
τοὺς πατᾶνε καὶ οἱ δασκάλοι—τί νὰν τὸ κρύ-
βουμε;—σὰν ψηφίζονταν ἡ καταδίκη τους δὲ
δείξανε κανένα σημάδι ζωντανοῦ ἀνθρώπου.

Εἶναι ὅμως ἀκόμα καιρός. Μεταῦριο θὰ ε-
θεῖ ἡ Βουλὴ ἡ Κυβέρνηση μπορεῖ καὶ νὰ λ-
λάξῃ καὶ ἀφοῦ οἱ νόμοι ἐδῶ ἀλλάζουνε μὲ
κάθε καινούρια Κυβέρνηση, καμιά φορὰ καὶ
μὲ τὴν ἴδια ποὺ τοὺς ψηφίζει, μπορεῖ νὰ λλά-
χτεῖ, στὸ καλύτερο ἢ στὸ χειρότερο, καὶ ὁ δι-
κὸς τους νόμος. Τότε ἂς ζητήσουνε σὰ ζωντα-
νοὶ ἀνθρώποι τὸ δίκιο τους, ἀφοῦ πιά μὲ τὰς-
θρα ποὺ ἀρχίζουμε νὰ δημοσιεύουμε ἀπὸ σή-
μερα, θὰ ξέρουν ποῖο εἶναι τὸ δίκιο τους καὶ
θὰ μάθουνε μὲ ποῖο τρόπο πρέπει νὰν τὸ ζη-
τήσουν.

Ἡ «Ἐστία»

τῆς Τετάρτης, μὲ τὸν τίτλο «Ὁ Κίνδυνος», δημο-
σίεψε ἕνα δυνατὸ καὶ λογικώτατο ἄρθρο γιὰ τὴν
ἀχρηστία τῶν ἐμπόρων μας ποὺ ἐπιμένουν, μ' ὅλον
τὸν ζεπεσμό, ἢ κάλλιο τὸν ἐξευτελισμὸ τοῦ φράγ-
κου, νὰ κρατᾶνε τίς διαφορὰς πρᾶματιες τους ὑψω-
μένες καθὼς καὶ ὅταν τὸ φράγκο εἶτανε στὰ 1,50 καὶ
ζηλότερα.

Ἡ ἐπιμονὴ τους αὐτὴ, ἡ παραπολὺ ληστρική,
θὰ κάνει, λέει ἡ «Ἐστία», τὸν κόσμο νὰ τραβήχτεῖ
λίγο λίγο ἀπὸ τὴν ἀγορὰ μας καὶ νὰ καταφεύγει
στὶς ξένες ἀγορὰς γιὰ ὅ,τι τοῦ χρειάζεται, ἀφοῦ δὲ
καὶ τώρα δὲν εἶναι λίγοι ποὺ φέρνουν ἀπὸ τὴν Εὐ-
ρώπη τὰ ρούχα τους, ἀφοῦ τοὺς κοστίζουν ἔτσι φτη-
νότερα. Μὰ κ' οἱ φοιτητάδες θὰρξινίσουνε νὰ προ-
τιμοῦν τὰ Εὐρωπαϊκὰ πανεπιστήμια, ἀφοῦ μ' ἔσα

καὶ γώ, ἴσως νὰ εἶμαι στὴν ἀπάτη· ὥστόσο πι-
στέφτε πὼς ζῶ βασανισμένη ζωὴ. Καὶ μὴ βιαζόσα-
στε. Ὅτὰ τὰ μάθετε, θὰ τὰ ἰδῆτε. Καὶ θὰ μὲ δι-
καιώσετε, ἀποκρίθηκε μὲ κάποια πίκρα.

—Δὲ σὰς τὸ λέγα γώ, νὰ τώρα ἀκούστε τα,
μου εἶπε ἡ θεὰ Ζωούλα, μουρμουρίζοντας κάτι, καὶ
συγκραῖα ζητώντας νὰ ξεφυτρήσῃ τὸ καντηλιέρι,
ποὺ σπιθοβόλησε.

Ξαναπῆρα πάλε στὰ χέρια μου τὸ βιβλίο μὲ τίς
ζωγραφίες. Δὲν ἤθελα νὰκούσω πιά τὸ πρᾶπονό
σου, τοῦλάχιστο γιὰ κείνο τὸ βράδυ. Ὁ ἀγέρας σὰ
νὰ σάπανε λίγο ὅζω, καὶ τὰ δέντρα ἐπειόνταν ἀνά-
ρρα, σὲ ἀποσταμένες φυσιματιές· μιὰ ἀρῆὰ βροχὴ
ἐπέφτε στὰ κεραυλῖδια, καὶ σὰν σπόροι χτυποῦσαν
πότε-πότε οἱ ψυχάλες στὰ τζάκια συρμένες ὡς ἐκεῖ
ἀπὸ τὸν ξέψυχον ἀγέρα, ποὺ ἀναβόιζε κούφι-α-κού-
φια. Ἐσηκώθηκα γιὰ νὰ φύγω.

—Τόσο γλήγορα φεύγετε; Κάτσετε λίγο. Τί
μὲ τὴ βροχὴ θὰ πᾶτε; μου εἶπες κοιτάζοντάς με στὰ
μάτια.

—Δὲν πειράζει, κοντὰ εἶνε. Κι' αὔριο θὰρῶ
νὰ σὰς ἰδῶ καὶ ἡμέρα, εἶπα γελώντας. Τάχα λέτε
πὼς δὲ θὰ χαίροσαστε;

—Ναί, ἔλατε νὰ πάρουμε μαζί τὸν καφέ, καὶ
νὰ σὰς εἰπῶ ἕνα τραγουδί ποὺ ἔμαθα τώρα στερνὰ
ἀπὸ μιὰ χωριατοπούλα. Τὸ συντροφίω στὴ λύρα.

Μὲ κοίταζες τώρα ἀπὸ τὴν κορφή ὡς τὰ νύχια.

ζοδιάζουμε σήμερα ἐδῶ, μποροῦν περίφημα νὰ ζοῦν
κ' ἐκεῖ καὶ νὰ σπουδάζουν καλύτερα.

Οἱ ἐμπόροι μας στ' ἀλήθεια τὸ παράκαναν. Ἀ-
νεβαίνει τὸ φράγκο ἕνα λεφτό, ἀνεβάζουν καὶ αὐτοὶ
ἀμέσως τίς τιμές. Κατεβαίνει τὸ φράγκο μιὰ δυὸ
δεκάρες, ἢ καὶ περισσότερο, οἱ τιμές οἱ ἴδιες. «Ἀγο-
ράσαμε, σοῦ λένε, μὲ φράγκο ὑψωμένο». Βρὲς λογα-
ριασμὸ τοῦ λόγου σου σὲ τέτλια λογική. Καὶ τὸ κακὸ
εἶναι ποὺ δὲν μπορεῖ ἡ Αστυνομία νὰ τοὺς μετα-
χειριστεῖ καὶ αὐτοὺς σὰν τοὺς ψωμάδες καὶ νὰ βάλει
γλέμι στὴν ἀχρηστία τους.

ΜΑΘΑΜΕ

πιά, ἂν καὶ ἀργά, πόσους καὶ ποίους τίτλους ἔχει
στὴ ράχη τοῦ ὁ κ. Πιτζόρνος ποὺ μίλησε τίς προάλ-
λας τόσο χαριτωμένα στὸ Ὁδεῖο Λόντεν γιὰ τὸ
γλωσσικὸ μας ζήτημα. Εἶναι, λέει κάπια φημερίδα,
«φιλέλλην—σοφὸς—ἐξ Ἑλθετίας—Ἑλληνιστής».
Γιὰ φανταστεῖτε! Φιλέλλην καὶ νὰ βρίζει τὴ γλώσ-
σα ποὺ μιλάει ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Σοφὸς καὶ νὰ
ξανμασάει τίς Μιστριωτικὲς ἀνοησίες. Ἐξ Ἑλ-
θείας καὶ νὰ λείει κουβέντες ποὺ ἐπιτρέπεται νὰν
τίς λείει μονάχα ἕνας ἄνθρωπος ποὺ ἔρχεται ἐκ Νε-
φελοκακκυγίας. Κ' Ἑλληνιστής. Γι' αὐτὸ πιά ἂς
δῶσει λόγο σ' ὅλους τοὺς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης ποὺ
θὰ βρᾶστοῦν τὴν κοιλία τους ἀπὸ τὰ γέλια μὲ τὴν
τέτλια Ἑλληνιστικότητά του.

Ἡ φημερίδα ποὺ μᾶς πληροφορήσε τοὺς λίγο ἰσπα-
νολίκους τίτλους τοῦ σὺρ Πιτζόρνο, δημοσιεύει καὶ
μιὰ χαριτωμένη ταμπουριά γιὰ τὴ νεολαία μας.
«Εὐτυχῶς—λέει—ἡ νεολαία μας εἶναι τόσο ὑπε-
ρήφανος διὰ τὸν θησαυρὸν τῆς γνησίας (!) γλώσσης
καὶ τόσο πιστὴ εἰς τὰς προγονικὰς παραδόσεις,
ὥστε πᾶς φόβος μήπως κλονισθῇ εἰς τὰς πεποιθή-
σεις τῆς νάποδαίνῃ μάταιος».

Κάτω ἀπ' αὐτὸ ἀρχίζουν κατ' χωράτὰ μὲ τὸ
γενικὸ τίτλο «Ἀδύγια τῆς Ζίστης». Ὁ τίτλος αὐ-
τὸς θὰ ταίριαζε περίφημα ἂν ἄρχιζε ἀπὸ καὶ ποὺ
ἀρχίζει κ' ἡ κουβέντα γιὰ τὸν κ. Πιτζόρνο.

ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

μας ἀρχινίσανε νὰπλώνουνε στὸν ἥλιο τὰπλυτά τοῦ
Ὑπουργείου μας—κ' εἶναι τόσο ἔπλυτα, λένε, ποὺ
ζήτημα ἂν πλυθοῦνε, ἀκόμα καὶ μὲ μιὰ γεννικία
διάλυση... Βουλῆς.

Ὁ Ράλλης καὶ ὁ Μαυρομιχάλης, στὰ φανερά

Καὶ χαμογελοῦσες τρισεύτυχη.

—Πόσο μεγαλώσατε, πόσο ψηλώσατε! Νὰ σὰς
ἐβλεπα δὲ θὰ σὰς γνῶρίζα. Ἄντρας γείνατε.

—Ναὶ ὁ γιόγκας μου, ναὶ τὸ βλαστάρι μου,
ποῦ νὰ τὸ χαρῶ, εἶπε χαϊδεύοντάς με τίς πλάτες ἡ
θεὰ Ζωούλα.

Σοῦ σφιζα τὸ χέρι δυνατὰ, καὶ χαϊρέτησα τὴ
θεὰ Ζωούλα, ποὺ μὲ φίλησε.

Κατεβαίνοντας στὴ σκάλα μοῦ εἶπες. —Αὔριο
σὲ περιμένω, τ' ἀκούς; Καλὴ νύχτα!.. Καλὴ νύχτα!..

Μοῦ ἔγγιζες τὴν ψυχὴ, καὶ λαχτάρησε μιὰ φέ-
ξη μέσα μου παλιά. Θάρρεψα πὼς σ' ἀκούω νὰ μοῦ
μιλᾷς ὅπως καὶ τότες. Τ' ἀκούς; ἄκουγα ὕστερα
βγαίνοντας στὴ στράτα ποὺ μοῦ ψιθύριζε ἡ βροχού-
λα στ' αὐτί· τ' ἀκούς; ἄκουγα νὰ βγαίῃ ἀπὸ κάθε
παράθυρο σπιτιοῦ, καὶ σὰν ἔφτασα στ' ἀκρογιάλι,
ἡ τρανὴ θάλασσα, σκοτεινισμένη μέσα στὴ χυνο-
πωριάτικη θλίψη τῆς, τ' ἀκούς; μοῦ σφύριζε στ' αὐ-
τί ἀπὸ τοὺς ἀφροὺς τους καὶ τὰ κύματα, μὲ μύριες
φωνούλες. Καὶ βολίζαν τότε τὰ μελίγγρα μου, καὶ
χτυπάγε ἡ καρδιά μου γλήγορα γλήγορα, φεύγοντας
γοργὰ γιὰ τὸ σπῆτι μου, καὶ ἔλεγα ἀθέλητα, καὶ
μουρμουρίζα σὰν ξελοῖσμένος. —Τ' ἀκούς; τ' ἀκούς;..

(ἀκολουθεῖ)

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

συμπεθέροι καὶ σύμμαχοι, τρώγονται σὰ κρυφὰ σὰν τὰ σκυλιά. Ὁ κ. Νώντας ξύπνησε, λέει, καὶ ἀρχίζει νὰ νιώθει τὴν τρικλοποδιὰ τοῦ τοῦ βάλανε. Οἱ ἄλλοι Ὑπουργοί, ποὺ ὑπουργεύουν... καὶ δὲν κυβερνοῦν, σὰ Συνταγματικοὶ βασιλιάδες, δὲν μποροῦνε νὰ βασιλεύουν περισσότερο τὴ βικιὰ κηδεμονία τοῦ Ράλλη. Κ' ἔτσι τὸ Ὑπουργεῖο μας κατάντησε πρὶν Ρούσικη σαλάτα ἀπὸ διάφορα ἀταίριαστα πράγματα, ποὺ ἀντὶ νὰ φαγωθῶν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τοὺς ἀντιθέτους, τρώγονται ἀναμεταξύ τους.

Σ' αὐτὸ τὸ συμπέρασμα φτάνουν οἱ ἐφημερίδες μας, ὅσο καὶ ἂν οἱ ὑπουργοὶ ἐπιμένουν νὰ βεβαιώσουν πὼς ποτὲ Ὑπουργεῖο δὲ βρέθηκε τόσο μονοιασμένο σὰν τὸ σημερινό.

Ποιὸς λέει ἀλήθεια, θὰν τὸ δείξει μεθαύριο ἡ Βουλὴ. Γιὰ τὴν ὥρα ὅλοι ἔχουν δίκιο, ἀκόμα καὶ ἐμεῖς.

ΜΙΑ

τραγικὴ ἀποστροφή δημοσιεύτηκε τὶς προάλλες σὲ κάπια πατριωτικωτάτην ἐφημερίδα ἅπ' ἀφορμὴ τοῦ νόμου γιὰ τοὺς δημοφρονοῦς ποὺ ψήφισε τελευταία ἡ Κρητικὴ Βουλὴ.

Ἡ ἀποστροφή λοιπὸν, ποὺ λέτε, ποὺ ἀξίζει νὰ ξεφωνίζεται μὲ δυνατὸ ταμπουλόχτυπημα, εἶναι αὕτη

«Πένθησον, Κρήτη, ὅπως πῆμερον πενθεῖ καὶ σύμπασα ἡ Ἑλλάς διὰ τὰς συμφορὰς σου!»

Λέτε τώρα μοναχὰ νὰ ριχθῇ ἡ Ἑλλάδα νὰ τραβᾷται καλλιὰ τῆς γιὰ τὶς συμφορὰς τῆς Κρήτης; Μὰ τὸ Θέρισο, χριστιανοί, δὲν εἶναι χτεσινό. Ἐχεῖ μῆνες καὶ μῆνες τὴν πρὶν πρὸς τὴν ὅλα τὰ δάκρυα τῆς Ἑλλάδας σας!

ΕΚΕΙΝΗ

Ἐρώτησα τὰ κοῖνα τοῦ ἀγροῦ
Γιὰ τὴν ἔξοδα σὴν ὄψη τοὺς ἀχνάδα;
Καὶ μοῦπαν ποὺ τῆς γιγίξες ἐοῦ
Καὶ πῆρες εἰς τὰ χέρια τὴν ἀσπράδα.

Τὰ ρόδα ρώτησα, γιατί καὶ αὐτὰ
Ἐγυραν καὶ με πῆρα πρὸς τὸ χῶμα;
Καὶ μοῦπαν πῶς τὰ φίληδες ἐοῦ
Καὶ πῆρες εἰς τὰ χεῖλη σου τὸ χῶμα.

Τὰ τριαντάφυλλα ἐρώτησα καὶ αὐτὰ
Γιὰ ποῖα φορμὴ εἶναι κλεισμέν' ἀκόμα;
Καὶ μοῦπαν πῶς τοὺς πῆρες τὴν δροσιὰ
Στ' ἀγγελικὸ καὶ ἀφρόπλαστό σου σῶμα.

Βανίλια εἶπα, βανίλια μου, γιατί
Δὲν ἐκωδίζουσιν τ' ἄνθη σὸ κλαδί σου;
Καὶ μοῦπε πῶς τὰ μύριες ἐοῦ
Κ' ἔμειν' ὁ μόσχος γιὰ πάντα σὴν πνοή σου.

Δυὸ ἀστέρια εἶδα καὶ τὰ ρωτῶ γιατί
Τὸ γλυκὸ φῶς τοὺς χλόμιασε καὶ σβύννει;
Καὶ μοῦπαν πῶς τὰ κοίταξες ἐοῦ
Κ' ἡ λάμψη τοὺς σὰ μάτια σ' ἔχει μείνει.

Μὰ καὶ ἡ καρδιὰ π' ἀδύνατα χτυπᾷ
Τὴν ἐρωτῶ πῶς ἔχασε τὸ αἷμα;
Καὶ μοῦπε ποῦ τὴν πλήγωσες ἐοῦ
Μ' ἓνα γλυκὸ, δόλωμαυρό σου βλέμμα

Ποταμός. Κέρκυρα

ΣΠ. Ι. ΠΕΡΟΥΛΗΣ

ΟΙ ΚΡΙΤΙΚΟΙ ΜΑΣ *

Μόναχο 12—2—99.

Ἀγαπητέ μου φίλε,

Μαθαίνω ἀπὸ γράμματα φίλων μου πὼς μοῦ ἐπετέθηκαν ἀλύπητα τώρα, καὶ περισσότερο καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη φορά, ἐδῶ καὶ τρία χρόνια. Ἀλλὰ τί χρωστᾷ τάχα; Πρέπει νὰ πᾶψω καὶ νὰ σκέφτομαι, γιατί ἡ Τέχνη ξεχωρίζει τὰ ἐπίπεδά της; Σὲ βεβαιώνω, πὼς μὲ πειράζει ἀρκετὰ ἡ ἀδικιολόγητη ἐπίθεσις, ἔστω καὶ καὶ ἂν γίνεταί ἀπὸ τὴν ἀγέλη τὴν ἀγευστὴ τοῦ βαθύτερου ὄνειρου. Ὅπως δὲ ποτε ἐγώ, ὅταν ἀγκαλιάζω τὴν Τέχνην μου, δὲ συλλογίζομαι κανένα· γιατί δὲ μ' ἀφήνουν καὶ μὲνα ἡσυχὸν σὴν ἐρημιὰ μου; Ἐνας παρῶδης κάπιο ποίημά μου καὶ ἔγραψε σὸ τέλος αὐτὴν κακὴν τὴν ψυχρὴν μάζαν. Τόσο λοιπὸν ἀστοχεῖωτος ἀπὸ εὐγένεια εἶναι αὐτὸς ὁ κύριος; Ποιὸς τὸν ἐμπόδισε νὰ κρίνει καὶ νὰ ἐπικρίνει καὶ νὰ στιγματίζει τὸ ἔργο μου; Ὅμως δὲ στοχάζεται πὼς καὶ ἡ πρωτογέννητη ἀδρότητα ἐπιβάλλει περιορισμούς σὴν ἐκφραση, ποὺ μπορεῖ νὰ γίξουν τὸ αἶμα;

Ἐνας ἄλλος ἀνακάλυψε πὼς ἐκλεψα τὴν Ἐντα Γκάμπλερ τοῦ Ἰψεν, λέγοντας τὸ «παιδί της». Τὸν συχαίρω γιὰ τὴν ἀνακάλυψή του. Ποιὸς μορφωμένος δὲν ἐγνώριζε, πὼς ἡ ποιητικὴ καὶ ἀλληγορικὴ ἐκφραση «παιδί» ἀνήκει στὸν Ἰψεν; Ἡ ἔπρεπε νὰ κάμω ὑποσημείωση γιὰ δυὸ τρεῖς μπουρζουάδες ποὺ δὲν τὸ ἐγνώριζαν; Ἀλλὰ ὅταν κατηγοροῦν τόσο χυδαῖα τὸν Ἰψεν καὶ τὸ μεγαλῆτερο ἀριστοῦργήμα του, τὴν Ἐντα Γκάμπλερ, τὸ μεγαλῆτερο γυναικεῖο χαρακτήρα ποὺ ἐδημιούργησε ἡ Τέχνη, τὸ σπαρχιτικώτερο δῶμα ποὺ εἶδε ἡ ψυχὴ, τί νὰ πῶ, ἀγαπημένε μου φίλε; Μεθύστακας καὶ διαφθαρμένος ὁ Λόεμπρη!.. Ὡ, ἐκεῖνο τὸ μεθύσι του, ποὺ ἐπίτηδες ἴσα τόκαμε γιὰ νὰ πνίξει τῆς Ἐντας τοῦ τὸν καημό, ἂν τῶνοιθε αὐτὸς ὁ μπουρζουά κριτικὸς δὲ θὰ ἔγραφε ὅπως ἔγραψε, δὲ θὰ εἶταν, ὅπως εἶναι, σὴν Τέχνη!..

Τί σοῦ τὰ γράφω αὐτά, ἔσχετα ὅπως διόλου; Συλλογιζομαι, πὼς ἐσὺ διαβλέπεις τὸ ἀληθινώτερο, φαντάζομαι, πὼς ἐσὺ ἀπὸ τὴν χυδαιολογία τὴν ἄλλη, θὰ ἐσπαρτάρησες ὅταν ἡ Ντούζε ἐσκίξε καὶ ἐκαιγε τὸ «παιδί» τῆς ἀλλοτρίας... Ὡ, γιατί νὰ μὴν τὴν ἰδῶ καὶ ἐγώ! Τὴν ἐπλήρωσα ἀκριβὰ τὴν Γερμανίαν... Μὰ ὄχι, φίλε μου. Ἄν εἶναι κατὰ παραπάνω καὶ ἀπὸ τὴν Ντούζε, βεβαιώσω πὼς εἶναι τὸ Γερμανικὸ Πνεῦμα.

Σὲ φιλῶ

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΚΑΜΠΥΣΗΣ

(*) Σκαλίζοντας προχθὲς κατὰ παλιὰ χαρτιά μου βρῆκα ἓνα γράμμα τοῦ μακαρίτη φίλου μου Καμπύση ποὺ μοῦ τῆξε στείλει ἀπὸ τὸ Μόναχο τὴν ἐποχὴ ποὺ σκυλοβριζότανε δῶ ἀπὸ τοὺς κριτικούς τῶν ἐφημερίδων ὁ Ἰψεν γιατί... τὸλμησε νὰ γράψῃ τὴν Ἐντα Γκάμπλερ, ποὺ τὴν παρᾶσταινε καὶ τὶς μέρες ἡ μεγάλη Ντούζε σὲ Δημοτικὸ μας θέατρο. Τότε πῆρε τὸ μερτικό του σὲς βροσιὰς καὶ ὁ Καμπύσης, γιατί σὲ κάπιο ποίημά του, τυπωμένο σὴν «Τέχνη», εἶχε κλέψῃ—κατὰ τοὺς κριτικούς μας πάντα—τὸν Ἰψεν, ὀνομάζοντας καὶ αὐτὸς τὸ ἔργο του «παιδί του», σὴν τὴν Ἐντα. Τὸ γράμμα ἀξίζει νὰ διαβαστῇ καὶ σήμερον, ἀφοῦ καὶ σήμερον οἱ ἰδίαις φωτεινὰς ἰδέας βασιλεύουν σὲν τύπο μας.

Δ. Π. Τ.

ΕΛΠΙΔΕΣ

Πόνων ποῦ φέρονουν σὴν ζωὴ τὸν Ἄδην
Τὴ θέση τώρα παίρνουν οἱ ἐλπίδες.
Σὰν ἄλλου ἥλιον ἐπέλαμπρες ἀχτίδες
Διώχοντας τῆς ψυχῆς μου τὸ σκοτάδι.

Μακρὰ καὶ ἀπ' τὴν καρδιὰ καὶ ἀπ' τὸ κεφάλι
Ἀπ' αὐτὲς τώρα χάνεται διωγμένη
Τοῦ Χάρου κύρη ἡ πικρὰ ἀγαπημένη
Καὶ ἀδερφή τῆς ἀρρώστειας πρὶν μεγάλη!

Ἀπ' τὶς ἐλπίδες ἡ καρδιὰ ἀναστήθη
Σὲ μιὰ ζωὴ καινούρια νὰ πιστέψῃ
Καὶ θάφηκε ἡ παλιὰ ζωὴ σὴν σκηνή.
Σὰν ἓνα ξεχασμένο παραμῦθι.

Καὶ γυρὸ μου οἱ δολόχρους ἐλπίδες
Σκορπίσανε χαρὰς φωτοπλημμύρα
Καὶ τὸ δαυλὸ τῆς νιότης ξαναπῆρε
Κ' ἔκαψε τοῦ φερέθρου τὶς σάνιδες!

ΕΝΑΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ

Ἀγαπητέ μου «Νουμά»,

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μπῇ σὲ βιβλίον ἡ ἱστορία τοῦ Γλωσσικοῦ μας Ἀγώνα. Δηλαδή, πὼς ἄρχισε ἀπὸ τὸ Θεογέννη τὸ Λίδαδζ, ποὺ «Δηλίου ἰδεῖτο δύτου», πὼς ἤρθε σὲ Βερναρδάκη, ποὺ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ διάφανα κύματά του λόγιαζες κάτου τὸν ἀμμουδερό ἢ φυκιωμένο πάτο, πὼς κατάντησε σὲ Γαβριηλίδη ποὺ μᾶς εἰδείχνε κάπου κάπου παρήγορες ξέρες, καὶ τέλος πὼς ἤρθαμε στὸν Ψυχάρη, στὸν Πάλλη, καὶ στὸν Παλαμᾶ, ποὺ μᾶς ἀφίνουσε καὶ πατοῦμα στεριά.

Ἀπὸ βιβλίον ἀνάγκη δὲν ἔχουμε γιὰ νὰ μελετήσουμε αὐτὸ τὸ ξετύλιγμα. Κάθε λόγιος, θέλεις δημοσιογράφος εἶναι, θέλεις δάσκαλος, δικηγόρος, γιαντρός, ἢ καὶ παπᾶς, ἔχει ἀπάνω σὴν γλώσσα του τυπωμένη μιὰ σελίδα τοῦ Γλωσσικοῦ μας Ἀγώνα.

Ἐνα μονάχα παρὰδειγμα νὰ σοῦ δώσω.

Εἶχα τὴν καλὴ τύχη τὶς προάλλες νάνταρῶσω σὴν Πόλῃ ἓναν ἀπὸ τοὺς καλοὺς δημοσιογράφους ἐκεῖ. Γνωρίζοντας ὁ φίλος πὼς ἂν καὶ φρέσκος ἀπὸ τὸν μπαρμπέρη «μαλλιαρίζω» ὅμως, μοῦ ἄρχισε μιὰ διδαχὴ ποὺ ξεκινούσε ἀπὸ τὸν Κοραῖ καὶ κατέβαινε ὡς τὸ Χατζιδάκι. Μοῦ φάνηκε σὰ νάτρωγα τὸ χτεσινὸ μου φαῖ ξαναζεσταμένο. Καὶ μιὰ μπαγιάτικη σάλτσα ἀπὸ ἑλληνοκύριες ἀνυπόφερτη. Ἐλεγε καὶ ἔγραφε κύριο ἄρθρο ἀπὸ κείνα τὰ τέλειωτα, τὰ πολυτογενικωμένα.

Αὐτὴ εἶταν ἡ πρώτη φάση, (μὲ τὸ συμπάθειο) τοῦ Γλωσσικοῦ ἀγώνα.

Ὅταν, ἀφοῦ φάνηκε πὼς τέλειωσε, τοῦ βγάλει ἓνα δυὸ πράξεις παρὰτήρησες ἀπὸ τὸν κοινὸ νοῦ, νὰ ποῦμε, καὶ ὄχι ἀπὸ βιβλία, φάνηκε σὰ νὰ μὴν τὰ εἶχε στοχαστῇ ὁ φίλος αὐτὸς, ἐπειδὴ οἱ καθαρολόγοι ἀνάμεσα τοὺς τὰ δικά τους μόνο κοπανίζουν, καὶ τὰ ἐνάντια πολλὰ σπάνια τὰ διαβάξουν ἢ καὶ τὰκούνε. Ἡ καὶ ἂν τὰκούσουν, εἶναι στρεβλωμένα ἐπίτηδες καὶ μὲ κακὴ πίστη, καθὼς π. χ. τὰ σκαλισμάτα ποὺ φημίζεται πὼς περιέχει ἡ Μεταφραστὴ τοῦ Βαγγέλιου.

Ζωήρζεψε λοιπὸν τότες ὁ φίλος, καὶ ἀπάνω σὴν ἀγωνία του νὰ βρῇ κάποια ἀπάντησι, τοῦ ξέφευγαν